

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Mikołaj Pawlak

Warszawa, 07 sierpnia 2020 roku

ZSS.422.6.2020.SK

**Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej**

dokonując analizy spraw wpływających do Rzecznika Praw Dziecka, nadal dostrzegam problem związany z niedostateczną realizacją prawa dziecka do godziwych warunków socjalnych, w związku z długotrwałymi postępowaniami o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Ze zgłoszeń wpływających do Biura Rzecznika Praw Dziecka wynika, że urzędy wojewódzkie często nie podejmują jakichkolwiek działań przez okres kilku miesięcy, a nawet dwóch lat w przedmiocie złożonych przez beneficjentów świadczeń wniosków.

Z danych za 2019 r. wynika, że ok. 20% zgłaszanych do mnie spraw związanych z tematyką społeczną stanowiły sprawy dotyczące świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego – w tym właśnie w kontekście koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w UE.

Należy podkreślić, że w pełni zrozumiałym jest kwestia przekazania zadań z poziomu Marszałka Województwa na poziom Wojewody, a co za tym idzie - przejęcia przez urzędy wojewódzkie tysięcy nierozpoznanych oraz zupełnie nowych spraw, które wpłynęły do organu, niemniej sytuacja taka nie może powodować takiej bezczynności czy przewlekłości postępowania, w której wnioskodawca oczekuje na wydanie rozstrzygnięcia przez okres roku czy dwóch lat. Sytuacja taka jest niedopuszczalna i stanowi naruszenie przepisów prawa.

Niepokojące jest również to, że niejednokrotnie urzędy wojewódzkie nie informują wnioskodawców o niezafatwieniu sprawy w terminach wynikających z Kodeksu Postępowania Administracyjnego¹ (art. 35 KPA).

Mam na uwadze to, że w sprawach rozpoznawanych z „czynnikiem zagranicznym” mają również zastosowanie przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2004 r. Nr 166, str. 1, z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE. L. z 2009 r. Nr 284, str. 1, z późn. zm.). oczywistym jest, że stosowanie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i wymiana korespondencji z instytucjami zagranicznymi może powodować wydłużony czas rozpoznania wniosku. Sytuacja taka nie może jednak oznaczać, że wnioskodawca nie jest o tym na bieżąco informowany.

Przede wszystkim to na organie administracji publicznej ciąży obowiązek zawiadomienia strony o każdym przypadku niezafatwienia sprawy w terminie, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin zafatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia. Ten sam obowiązek ciąży na organie administracji publicznej również w przypadku zwłoki w zafatwieniu sprawy z przyczyn niezależnych od organu (vide art. 36 § 1 i 2 KPA).

Należy również podkreślić, że wiele urzędów wojewódzkich w pismach kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka twierdzi, że terminy zafatwienia sprawy wskazane w przepisach KPA nie mają zastosowania do świadczeń rozpatrywanych na podstawie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, podczas gdy Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie o sygn. akt III SAB/Gd 37/19 orzekł, że termin do wydania decyzji o ustaleniu świadczenia wychowawczego w sytuacji zastosowania przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia

¹ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.), dalej „KPA”.

społecznego, tj. decyzja przewidziana w art. 16 ust. 5 ustawy z 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci winna być wydana w terminie wynikającym z art. 35 k.p.a.².

Na szczególną uwagę zasługuje również wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 12 lutego 2015 r., w sprawie o sygn. akt II SAB/Lu 177/14, w którym wskazano, że przepisy art. 23a i art. 21 ustawy o świadczeniach rodzinnych nie określają szczególnego trybu postępowania w przypadku gdy członek rodziny osoby uprawnionej do świadczeń rodzinnych przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a zatem w sprawach wydawanych na podstawie tych przepisów zastosowanie mają ogólne zasady k.p.a. Dotyczy to w szczególności terminów załatwiania spraw, określonych w art. 35 k.p.a., co wynika wprost z art. 32 ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych³.

Tymczasem Rzecznik Praw Dziecka otrzymuje wiele zgłoszeń od rodziców, którzy skarżą się, że mimo złożenia wniosku o świadczenia wychowawcze i świadczenia rodzinne, nie są na bieżąco, a nawet w ogóle informowani o terminie rozpoznania wniosku i etapie prowadzonego postępowania. Podają również, że mimo wielokrotnych kontaktów telefonicznych, e-mailowych czy listownych – czasami nie otrzymują żadnej odpowiedzi. Rodzice wskazują również, że często na wydanie decyzji oczekiwali dwa lata albo dłużej.

Taka sytuacja nie może mieć miejsca. Mimo zrozumienia dla rozpoznawania dużej liczby spraw przy jednoczesnych brakach kadrowych, to jednak nie może być przyzwolenia na sytuację, w której beneficjent świadczenia nie jest na bieżąco informowany o etapie postępowania w swojej sprawie. Każda zwłoka w podejmowaniu działań jest krzywdząca dla dzieci, które wciąż czekają na wypłatę świadczenia. Nadto zasłanianie się przez urzędy wojewódzkie niedookreślonymi terminami rozpoznania spraw z „czynnikiem zagranicznym” jest nieprawidłowe, bowiem przepisy jasno określają te terminy.

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 10a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2020 r. poz. 141) uprzejmie proszę Panią Minister o dokonanie kompleksowej analizy przedstawionego problemu i podjęcie

² Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt III SAB/Gd 37/19, LEX nr 2692470.

³ Wyrok WSA w Lublinie z dnia 12 lutego 2015 r., sygn. akt II SAB/Lu 177/14, LEX nr 1649730

działań zmierzających do należytego informowania obywateli o etapie ich sprawy z jednoczesnym usprawnieniem rozpoznawania złożonych wniosków oraz trybu wypłaty świadczeń.

Łysy uporny nieumiesz

RZECZNIK PRAW DZIECKA
Nikolaj Pawlak
Nikolaj Pawlak

